

С Т А Н О В И Щ Е

за научните публикации и преподавателската дейност на главен асистент д-р Тина Николаева Георгиева, единствен участник в конкурса за „доцент” по нова и съвременна история – история на Русия, обявен от ИФ на Софийския университет „Св. Климент Охридски”, Държавен вестник, № 26, 7 април 2015 г., с. 159.

От проф. д-р Искра Баева, преподавателка по съвременна история в Историческия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски”

Кандидатката за заемане на академичната длъжност „доцент” в Софийския университет „Св. Климент Охридски” д-р по история Тина Николаева Георгиева е главен асистент в катедрата по нова и съвременна история от 2004 г. Цялата ѝ образователна и научна кариера е свързана с Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски”, където завършва специалност история през 1995 г., докторантка е от 1998 г., защитава своята дисертация „Славянският въпрос в руската обществена мисъл – 30–50 години на XIX в.“ през 2004 г. (през 2009 г. тя е издадена като книга със заглавието „Славянската идея в Русия 30-50-те години на XIX в.“), през същата година печели конкурс за асистент по история на Русия, а през 2006 г. е избрана за главен асистент. По време на преподавателската си дейност в Историческия факултет Тина Георгиева води семинарни занятия по история на Русия и по нова обща история, чете бакалавърски лекционни курсове „История на Русия, Евразия и Източна Европа (XIII–XIX, XX в.)“,

„Самодържавие и реформи в Русия XVIII–XX в.“, както и следните магистърски курсове в различни магистърски програми: „Национална идея и славянски въпрос в Русия“, „Национална политика на имперска Русия“, „Аспекти на руската външна политика. Русия и Съветският съюз в международните отношения XVIII–XX в.“, „Руската емиграция в Америка“, „Руската мисия на Балканите – политика и идеология на имперска Русия“, „Руската имигрантска общност в България“. Описаният обобщено преподавателски път на д-р Тина Георгиева показва достатъчно ясно основанията за хабилитацията ѝ и облекчава задачата на участниците в научното жури по конкурса.

Хабилитационният труд „Консерватизъм и национализъм в Русия. Втората половина на 60-те – средата на 80-те години на XIX век“ (Фабер, 2015), с който Тина Георгиева участва в конкурса, е посветен на период различен от дисертацията ѝ, но проблематиката му се родее с темата на предишната ѝ книга. Докато докторантското ѝ изследване е посветено на предимно на славянофилството през трите десетилетия в средата на XIX в., в центъра на вниманието на хабилитацията ѝ е един по-късен както в хронологичен план, така и от гледна точка на историческото развитие период – след Великите реформи в Русия, осъществени от император Александър II. Общото в двете изследвания са проблематиката и подходът – става дума за обществените нагласи на образованите кръгове в руското общество, пречупени през призмата на водещите идейни и идеологически тенденции. Тъй като бях една от рецензентките на дисертацията на Тина Георгиева, мога да направя пряко сравнение между двете книги и да очертая еволюцията в нейните виждания. В първото си голямо изследване тя проследява славянофилските идеи и отражението им върху умонастроенията, от една страна, и държавно-политическите действия, от друга, докато в хабилитацията очертава в много по-широк план водещите

идеи на дясно-консервативните руски политически мислители, които стъпват върху наследството на савянофилството, но го развиват в определена посока, за да се превърнат във водеща консервативна идеология, близка да държавната власт в Русия от периода след убийството на император Александър II и определяна като „охранителство“. Общ за двете книги е подходът – анализ, основан върху внимателното проследяване на борбата между различни идеи в Русия.

Хабилитацията на д-р Тина Георгиева значително надхвърля по цели и задачи предходните ѝ изследвания. На основата на много широк кръг източници, предимно публикациите на водещите идейни фигури, тя е представила не само произхода и развитието на руския консерватизъм, но и първите стъпки на модерния руски национализъм. Особено интересна е третата глава на книгата, посветена на национализма, тъй като в нея Тина Георгиева е представила механизмите, по които най-острите национално-етническите проблеми в имперска Русия са използвани за формиране на идейната основа на руския национализъм, който се опитва да измести имперския принцип и да заеме неговото място в огромната държава, разположена на два континента.

Нямам съмнения, че книгата на д-р Тина Георгиева защитава името ѝ на задълбочен изследовател на идейното развитие на Русия през XIX в. Същевременно, не мога да не посоча и някои недостатъци на нейното изследване, които биха могли да бъдат преодоленни при следващите ѝ публикации. Става дума за недостатъчно разгърнатия исторически фон, на който се развива идейната дискусия в постреформена Русия. Разбирам, че авторката иска да участва в продължаващата международна дискусия за водещите руски идеи през XIX в., но като имам предвид предназначението на книгата за студенти-историци и други хуманитаристи, както и за българската интелектуална публика, струва ми се, че по-широката

историческа панорама само би помогнала за разбирането на поставените в книгата въпроси. По отношение на анализа на руския национализъм, бих посочила необходимостта той да се разглежда не само на своята собствена основа (както е в момента), а и с помощта на сравнения както с възникващите и противопоставящи му се местни национализми, така и с европейската националистическа практика. Мисля също така, че в проследяването на пътищата за утвърждаване на новия руски национализъм напълно отсъстват националните проблеми изван европейските територии. Една по-широка картина в сравнителен план би направило изследването много по-убедително и задълбочено. Имам и по-дробен бележки като неясното разграничение между неоконсерватизъм и консерватизъм, необходимостта от структурно отделяне на украинския въпрос и др. под., но те в никакъв случай не могат да променят общата ми висока оценка за хабилитационния труд на д-р Тина Георгиева. Когато книгата се чете внимателно, много от съвременните проблеми на Руската федерация стават значително по-лесни за обяснение. Без това да е експлицитно заявено, струва ми се, че такава е била и една от целите на авторката. А и по такъв начин историческото изследване изпълнява и една от най-важните социални задачи на историята – да обяснява миналото с оглед на предизвикателствата пред настоящето.

Д-р Тина Георгиева участва в конкурса с 13 публикации, които са извън проблематиката на дисертацията ѝ и са написани след защитата ѝ, освен това тя е участвала в националния и международния научен живот, като е представила своите научни изводи в проблематиката на руската история през XIX в. на шест международни научни форума, както и пред седем национални и регионални научни конференции.

Прегледът на публикациите на гл. ас. д-р Тина Николаева Георгиева и общата ми представа за преподавателската ѝ дейност в катедрата по нова

и съвременна история на ИФ ми дават основание да препоръчам д-р Тина Георгиева да бъде избрана за академичната длъжност „доцент” по по нова и съвременна история – история на Русия в Софийския университет „Св. Климент Охридски”.

22 август 2015 г.

Член на научното жури:

(проф. д-р И. Баева)